

 Aranytoll

Brendan O'Carroll

Agnes Browne

Brendan O'Carroll

Agnes Browne

Könyvmolyképző Kiadó
Szeged, 2006

Bevezető

Életemre döntő hatással voltak a nők. Valahogy így alakult.

Maureen, az édesanyám visszavonult a politikától, amikor még csak ötéves voltam. Szocialista volt, tudomásom szerint akkoriban az egyetlen alsóházi képviselő, aki tanácsi lakásban lakott. Visszavonulásától fogva egy zseni osztatlan figyelmében és szeretetében volt részem. Megértette velem, hogy az lehetek, aki csak akarok, és én ebben a megingathatatlan hitben nőttem fel. Apám kilencéves koromban halt meg. Anyám bámulatosan helyettesítette őt is.

Öt nővérem van – Maureen, Pat, Martha, Fiona és Eilis. Egyikük sem járt tizennégy éves koránál tovább iskolába. Ma mind-egyikük sikeres, és végtelenül büszke vagyok rájuk, mert hátrányos helyzetük ellenére vitték ilyen sokra.

Szerencsém volt, hogy a dublini Finglasban születtem, ahol bőven akadnak erős asszonyok. A szomszédok és a barátok megtanítottak arra, hogy anyám mit értett azalatt, amikor ezt mondta: „Egy ember értéke sokkal fontosabb, mint az, hogy mennyit ér.”

1977-ben egy ilyen erős finglasi asszonyt vettem feleségül: Doreen Dowdallt, akiből Doreen O’Carroll lett. Mind a mai napig az ő akaratereje inspirál, az ő kedvessége segít kordában tartani a gőgöm, és sokszor meghatódom az irántam és három gyermekünk iránt érzett szeretetén. Társamnak és barátomnak, Gerry Browne-nak is finglasi asszony a felesége, Colette. Sosem felejtjük el, milyen szerencsések vagyunk.

E könyv lapjain egy ilyen asszony, Agnes Browne sorsa rajzolódik ki. Remélem, az olvasása éppoly gyönyörűségükre szolgál majd, mint nekem a megírása.

Szeretném most megragadni a lehetőséget, hogy ezért a könyvért és pályám szerencsés alakulásáért köszönetet mondjak a következőknek: Gerry Browne-nak, társamnak a bűnben és a szenvedélyben, Pat Egannak, ennek a mogorva, de szeretetre méltó majomnak és igaz barátnak, John McColgannak, aki csak a zseniálist hajlandó elismerni, Gay Byrne-nek amiért „nyeregbe segített” és elindított, Gerry Simpsonnak amiért folytatásra bátorított és lelkesített, Mary Cullennek a korrektúráért és a megsemmisítő kritikáért, az „Eurovíziós” Tommy Swarbriggnek, az igazi sztárnak, Buggsy O’Neillnek, aki akkor is ott volt, amikor még nem volt semmi, Shay Fitzsimonsnak, aki mindig a tökéletesre törekszik, Gareth O’Callaghannek, amiért kockáztatott, John Sweeneynek, aki megadta a kezdő lökést, Eamonn Greggnek, a nagy focistának és nagyszerű embernek, Michael O’Carrollnak, a bátyámnak, aki hitt is bennem – szeretlek! –, Tim O’Connornak, a barátomnak, akiről nem is tudtam, hogy a barátom, John Courtneynek, a barátomnak, akiről mindig tudtam, hogy az, Gabriel Byrne-nek, aki mindig bátorított egy mosollyal, Michael O’Briennek, aki szerződést ajánlott, és előleget adott, amikor még azt sem tudta, van-e tollam – hited ihletet adott, és remélem, nem okoztam csalódást! Hálával tartozom Íde-nak, a szerkesztőmnek (nem volt könnyű dolga) és a The O’Brien Press-nél mindenkinek a kemény munkáért. Gratulálok! És Evelyn Conwaynek, béketűrő titkárnőmnek is örök hála!

Végül köszönet és hála Maureen O’Carrollnak (1913–1984), a bölcsésznek és parlamenti képviselőnek. Ő volt az én Mamám.

Brendan O’Carroll

Dublin, 1994.

„Brendan, légy önmagad, a többi majd jön magától.”

Doreen O’Carroll

Ezt a könyvet Gerry Browne-nak ajánlom,
akit szeretek, és aki szeret engem.

I. fejezet

1967. MÁRCIUS 29., DUBLIN

Mint minden középületben, a Népjóléti Minisztériumban is szürke és barátságtalan volt a váróterem. A falakat három színre festették: az alsó felét „állami zöldre”, ahogy ezt a színt Dublin-szerte a népnyelv nevezte, a felsőt hol krémszínre, hol pedig nagyon fakó fehérre, és a kettőt egy két-három centis piros csík választotta el egymástól. Az egyetlen ülőhely két templomi padhoz hasonló alkalmatosság volt, amelyekbe nevek kezdőbetűit és dátumokat véstek. A termet a magas mennyezetről lógó egyetlen, tál formájú, nagy, tejüveg lámpa világította meg. A tál kívülről poros volt, megsárgult, és belül meg tele volt légyiszokkal. Az alját döglött legyek vastag rétege borította.

– Úgy kell nekik – mondta az asszony, miközben felbámult a tálra.

– Micsoda? Kinek, Agnes? – kérdezte a társnője gyöngéden.

– Nekik, Marion. – Az asszony a tál formájú lámpára mutatott. – A legyeknek. Úgy kell nekik.

Marion felnézett a lámpára. Néhány percig mindketten szótlanul meredtek a fénybe.

– Jesszusom, Agnes, ezt nem egészen kapiskálom... Úgy kell nekik, de miért? – Marion nem értette, és nyugtalanság fogta el Agnes lelkiállapota miatt. A gyász furcsa dolgokat művel. Agnes ismét a lámpára mutatott.

– Berepültek abba a tálba, nem? Aztán képtelenek voltak ki-evickélni, ezért aztán összetojták magukat és megdőglöttek. Úgy kell nekik, nem igaz?

Marion újból a lámpára emelte a tekintetét, a száját eltátotta, miközben megpróbálta kiokoskodni, mit akarhat ezzel Agnes. Agnes közben a környezetet vette szemügyre. A falóra tikta-kolt. A teremben tartózkodó harmadik emberre nézett: egy fél-lábú férfira, aki félig állt, félig a tolóablaknak támaszkodott. Agnes hallotta, amikor munkanélküli segélyért folyamodott. Éjjeliőr volt egy építkezésen, afféle fogdmeg. Azért tették lapát-ra, mert pár kölyök bejutott az építkezés területére, és betörték pár ablakot. Az ügyintéző lány épp a férfi korábbi munkaadóját hívta telefonon, hogy ellenőrizze, valóban kirúgták-e, és nem ő mondott fel. Agnes megpróbálta elképzelni, milyen lehet, ha az embernek felmondanak. Vállalkozó lévén még sosem mondtak fel neki.

– Rohadjanak meg – szólalt meg Marion.

– Kicsoda? – kérdezte Agnes.

– Hát azok, a legyek. Igazad van, rohadjanak meg, amiért egész életükben csak összerondítanak mindent. Úgy kell nekik! Jaj, Agnes, sokáig vacakol még ez a pasas? Mindjárt szétrobban a hólyagom. – Marion arcán fájdalmas kifejezés jelent meg. Agnes átnézett a férfi válla fölött. A lány akkor tette le a kagylót.

– Mindjárt végez. Van egy klotyó kint a folyosón, menj csak, nem lesz semmi bajom. Menj már!

Marion kirentott a várószobából. Abban a pillanatban a lány a tolóablak felé fordult.

– Rendben van, Mr. O'Reilly. Itt a munkanélküli igazolványa. A 44-es ablaknál jelentkezhetsz, pénteken fél tízkor a Gardiner Street-en, az emeleten. Érti?

A férfi a kártyára nézett, aztán a lányra.

– Pénteken? De hisz ma még csak hétfő van. A tulaj nem fizet, nekem meg nincs pénzem.

A lány hivatalos hangnemre váltott.

– Ez kettejükre tartozik, Mr. O'Reilly. A részleteket magának kell tisztáznia. Pénteken fél tízkor a 44-es ablaknál.

De a férfi nem mozdult.

– Mihez kezdjek hétfőtől péntekig?

A lánynál betelt a pohár.

– Nem érdekel, mihez kezd. De itt nem ácsoroghat péntekig, az egyszer biztos. És most indulás, távozzon, kérem.

– Az egy faszfej – mondta a férfi a lánynak.

A lány elvörösödött.

– Elég ebből, Mr. Reilly.

De a férfi még nem végzett.

– Ha megvolna a másik lábam, jól seggbe rúgnám, úgy ám!

A lány lemondóan horgasztotta le a fejét.

– Ha megvolna a másik lába, Mr. O'Reilly, elkaphatta volna a gyerekeket, és most nem volna itt, igaz? – Lehúzta a tolóablakot abban a reményben, hogy Mr. O'Reilly elmegy. A férfi összeszedte magát, belső zsebébe csúsztatta a kártyát, szemüvegét egy lecsapható fedelű tokba tette, majd hóna alá csúsztatta a mankót. Miközben a kijárat felé igyekezett, hangosan még visszaszólt: – És maga is egy faszfej! – Épp akkor nyitotta ki az ajtót, amikor Marion visszaért.

– Az egy faszfej – mondta Marionnak is, majd meglepően sebesen elindult a folyosón.

Marion utánanézett, majd visszafordult Agneshez. – Ennek meg mi baja? – kérdezte, amikor leült a barátnője mellé.

Agnes vállat vont. – Fogalmam sincs. Sikerült?

– Igen.

– Minden rendben?

– Persze. De a papír, amit kiraktak, kidörzsöli az ember fenekét.

– Olyan régimódi zsírpapír?

– Igen. Olyan, mintha smirglivel törölnéd ki magad.

– Ismerem.

– Mire vársz?

– Rád vártam, hogy visszagyere. Lássunk hozzá.

A két asszony az ablakhoz lépett. Agnes megnyomta a csengőt. Nem történt semmi.

– Nyomd meg még egyszer – biztatta Marion.

Agnes így is tett. Továbbra sem történt semmi. Marion bekopogott az ablakon. Mozgást hallottak odabentről.

– Jön valaki – suttogta Agnes, aztán mintha énekelni készülne, megköszöri a torkát. Kinyílt az ablak. Ugyanaz a lány ült mögötte. Nem nézett fel, csak kinyitott egy noteszt, és továbbra is lehajtott fejjel megkérdezte: – Név és társadalombiztosítási szám?

– Nincs – felelte Agnes.

– Nincs neve? – nézett fel végre a lány.

– Már hogyan lenne neve – avatkozott közbe Marion. – Agnes az áldott szent után, Agnes Browne.

– Nincs társadalombiztosítási számom.

– Mindenkinek kell hogy legyen, asszonyom!

– Hát nekem nincs!

– A férje dolgozik?

– Már nem.

– Akkor hát munkanélküli?

– Nem.

– Hogyan? nem?

– Mert meghalt.

A lány nem szólt semmit, csak előbb Agnesre, majd Marionra bámolt.

– Halott? – A két asszony bólintott. A lány még mindig nem adta fel a számháborút. – Önnél van az özvegyi nyugdíjkönyve?

– Olyanom nincs, ezért vagyok itt.

– Á, szóval új igénylés! – A lány mindjárt jobban érezte magát, ahogy kezdett megvilágosodni előtte a dolog. A pult alól előhúzott egy nyomtatványt. A két nő összenézett, arcukon félelem suhant át. A nyomtatványokon szereplő kérdéseket valamilyen vizsgáztatásnak érezték. Agnes nem készült fel erre. A lány megkezdte a vallatást.

– Mi a teljes neve?
– Agnes Loretta Browne.
– A Browne e-vel?
– Igen, és az Agnes meg a Loretta is.
A lány Agnesre meredt, de képtelen volt megállapítani, hogy a nő szórakozik-e vele.
– A lánykori neve?
– Izé... Reddin.
– Rendben. A férje neve?
– Nicholas Browne. És mielőtt megkérdezné, nem tudom a lánykori nevét.
– A Nicholas Browne elég lesz. Foglalkozása?
Agnes Marionra nézett, majd vissza a lányra, aztán halkán így szólt: – Halott.
– Amikor még élt, akkor mivel foglalkozott?
– Konyhai kisegítő volt.
– És hol dolgozott?
Agnes megint Marion kifejezéstelen arcára sandított.
– A konyhában? – próbálkozott abban a reményben, hogy ez a helyes válasz.
– Hát persze, hogy egy konyhában, de melyikben? Egy szállodában volt?
– Még most is szálloda, nem, Marion? – Marion bólintott.
– Melyik szállodában? – kérdezte most már elkeseredetten a lány. A szavak sziszegve törtek elő a fogai közül.
– A Gresham Szállodában, az O’Connell Street-en, édesem – felelte magabiztosan Agnes. Ez könnyű kérdés volt. A lány lefirkantotta a választ, majd továbbhaladt a következő rubrikához.
– Mi volt a halál oka?
– Egy vadász – felelte Agnes.
– *Lelőtték?!* – kérdezte hitetlenkedve a lány. – *Lelőtték a férjét?*
– Ki lőtte le? – kérdezett vissza Agnes, mintha a lány olyasvalamire jött volna rá a férje halálával kapcsolatban, amiről neki sem volt tudomása.

– A vadász... a férjét egy vadász lőtte le?

Most már Agnes is összezavarodott. Alaposan meghányta-vetette a dolgot, aztán a megvilágosodás öröme ömlött szét az arcán.

– Nem, édesem! Egy Hillman Hunter* ütötte el! Egy autó!

A lány a két nőre meredt, aztán elvetette a gondolatot, hogy egy kandí kamerának esett áldozatul. Csak két fafej, nyugtatta meg magát. – Autóbaleset. Értem.

Tovább írt. A két nő látta, hogy már a lap alján tart. Ennek nagyon megörültek. Aztán a lány megfordította a lapot, és a túloldalán újabb kérdések sorakoztak. A két nő csalódottan felnyögött. A lány, hogy enyhítse a feszültséget, így szólt: – Biztos nagy megrázkódtatás érte.

Agnes belegondolt. – Biztos. Nemigen számított rá.

A lány körülnézett a teremben, hátha mégis van valahol egy rejtett kamera. De aztán megint elvetette a lehetőséget.

– Nos, akkor talán folytassuk. Hány gyermekük van?

– Hét.

– Hét? Igazi katolikus család!

– Hát, nem panaszkodhatom. Bár a nagyobbakat úgy kell elrugdosni misére.

– Ha maga mondja. A nevük és a koruk?

– Hát... lássuk csak. Mark a legnagyobb, ő tizennégy, aztán következik Francis, aki tizenhárom, majd az ikrek, Simon és Dermot, akik mindketten tizenkét évesek, aztán Rory, aki tizenegy, utána Cathy, akit fogóval kellett a világra segíteni, haj, de nehéz volt!

– Úgy van, jól emlékszem rá. Igazi mártír vagy, Agnes – jegyezte meg Marion.

– Az bizony, de mit tehet az ember, Marion. Cathy tízéves, és az utolsó, a kisbabám, Trevor, aki három.

A nyomtatványon tíz gyereknek volt hely, így bőven maradt még üres rubrika. A lány kihúzta az üresen maradt három sort, és

* „hunter” angolul vadász (a szerk. megj.)

a következő résszel folytatta, közben pedig azon töprengett, mi lehetett az oka, hogy 1957 és 1964 között Mrs. Browne-nak egy kis „nyugsága” lett.

– Mikor halt meg a férje?

– Fél négykor.

– Igen, de melyik napon?

– Ma hajnalban.

– Ma? De hiszen akkor még halotti bizonyítványa sincs!

– Nem, persze, hogy nincs, hisz még az általános iskolát sem fejezte be!

– Nem olyan bizonyítványra gondoltam, hanem halotti anyakönyvi kivonatra! A halotti anyakönyvi kivonatot az orvos állítja ki, és igazolja, hogy a férje tényleg meghalt. Különben honnan tudhatnánk, hogy nincs-e még életben?

– De hát egészen biztosan meghalt, édesem. Kétség sem férhet hozzá. Ugye, Marion?

– De mennyire – helyeselt Marion. – Évek óta ismerem, és még sosem láttam ilyen pocskék állapotban. Halott, de mennyire, hogy az!

– Nézze, Mrs... Browne, én addig nem tudom továbbítani a kérvényt, amíg nem hoz egy halotti anyakönyvi kivonatot a kórháztól vagy az orvostól, amelyben halottnak nyilvánították a férjét.

Mrs. Browne félig lehunyt szemmel töprengett.

– Ha holnapig nem szerzem meg, elvesztek egy napi özvegyi nyugdíjat?

– Nem veszít semmit, Mrs. Browne. Korábbra keltezzük. Minden fillért megkap, ami jár önnek. Megígérem.

Marion megnyugodott, hogy nem éri kár a barátnőjét. Oldalba bökte Agnest. – Az nagyon jó, Agnes, ha visszakeltezük. Nem is kellett volna ilyen lóhalálában iderohannod.

De Agnest még nem győzték meg. – Biztos?

A lány elmosolyodott. – Egészen biztos. Nézze, vigye magával ezt a nyomtatványt. Már kitöltöttem, és amikor megkapja a halotti

anyakönyvi kivonatot, adja be egyszerre a kettőt. És hozza magával a házasságlevelét is, amit abban a templomban szerezhet be, ahol megesküdtek. Ha pedig, Mrs. Browne, közben pénzre van szüksége, hogy addig is elboldoguljon, menjen el a Jervis Street-re, a Dublini Tisztiorvosi Szolgálat irodájába, és ott keresse a jótékonyági biztost.

Agnes igyekezett mindent megjegyezni.

– A jótékonyági biztost. A Jervis Street-en?

A lány bólintott.

– Ott bizony.

Agnes összehajtogatta a nyomtatványt. Már indulni akart, amikor mégis visszafordult a lány felé.

– Ne szívja mellre, amit az a fogdmeg mondott magának. Maga nagyon jól végzi a dolgát, kedves, és egyáltalán nem is egy faszfej!

Ezzel a két nő kilépett a márciusi napsütésbe, hogy megszervezze a temetést.

II. fejezet

Dublin a hatvanas években – és még most, a kilencvenes években is – számos körzetre, negyedre és kerületre oszlott: egy kiskereskedelmi körzetre, a piaci körzetekre, a lakónegyedre és a mostanra már lebontott tanácsi bércaszárnyák negyedére.

A kiskereskedelmi körzetben két kerület található – a déli és az északi –, a déliben a Grafton Street volt a fő bevásárlóutca, az északiban a Henry meg a Moore Street emelkedett ki a többi közül. A város két részében tett rövid séta után senkiben sem maradt kétség afelől, hogy melyik a tehető és melyik a szegényebb rész. A legnagyobb katedrális délen van, a legnagyobb munkanélküli-segély iroda északon, a parlament délen, a helyhatósági, közegészségügyi és lakásügyi irodák északon. Északon egy délen vásárolt kávé áráért egy csésze teát, egy szendvicset és egy kekszet adnak. A választóvonal a Liffey folyó, és mintha még az is tudná, melyik oldal melyik: a szemetet az északi parton rakja le, és ide torkollanak a szennyvízcsatornák is.

Az O'Connell hídtól északra a rakparton mindössze tízperces sétára, és még hárompercnyi gyaloglásra helyezkedik el a St. Jarlath Street. Erről az utcáról kapta a nevét az egész, mintegy egy négyzetmérföldes környék, a Jarro.

Bár a Jarróban az ötvenes és a hatvanas években tizenhat ezer ember lakott, szinte mindenki ismert mindenkit. Nappal az utcákon nyüzsögtek az árusok, a kézi tejeskocsik és a kordék, mivel a Jarróban lakók kilencven százaléka a Moore Street-en

és a George's Hill-en árult. A Jarróból kerültek ki azok, akik a hal- és zöldségpiacokon dolgoztak, a többi ereje teljében lévő férfi vagy dokkmunkás volt, vagy fuvaros, vagy munkanélküli segíelyen tengődött.

Agnes Browne az egyik legismertebb és legközkedveltebb volt a Moore Street-i kofák között. Szerette a Jarrót. Hajnali ötkor boldogan indult útnak a James Larkin Courtból a tejeskocsijával, amelynek a tetejére felrakta összehajtott kecskelábú asztalát. Amikor a zsákutca végén befordult a sarkon, az arcán mindig felragyogott a mosoly, amint meglátta a színes Jarlath Street-et, a több ezer ablakból kétoldalt kiakasztott, száradó fehéreneműt. Ilyenkor képzeletben arról ábrándozott, hogy az utca az ő tiszteletére öltözött a szivárvány minden színébe. Mindennap mást talált ki: egyik nap filmsztár volt, a másikon háborús hős, a harmadikon az első ír úrhajós, akit barátai és szomszédai éljenzése és tömjénezése közepette tér meg otthonába.

A St. Jarlath Street ötödik kereszteződésében, ahol az utca a Ryder's Row-val találkozik, Agneshez csatlakozott a legjobb barátjánője és kofatársa, Marion Monks. Marion apró termetű, gömbölyű arcú, aranyszőke hajú asszony volt, aki kerek csíptetős szemüveget viselt, amitől olyan volt a szeme, mint két kis fekete bab. A dolgon csak tovább rontott, hogy nem egy, nem is két, hanem három fekete szemölcs éktelenkedett egyenes vonalban az álla alatt. Mindegyikből bozontos szőrpamacs meredezett, amitől szegény Marion úgy festett, mintha kecskeszakálla volna. Egyik este bingózás közben Marionnak az ornyergén elpatlant a szemüvege, és csak úgy tudta a játékot befejezni, hogy a bal kezével a szeme elé tartotta a szemüveglencsét, a jobbal meg írt. Ekkor ragasztották rá a Kaiser gúnynevet.

A két „lány” együtt tolta tovább a kordéját a Jarlath Street-en, és közben békés egyetértésben elszívták azt a szál cigarettát, amit Agnes Redser dobozából csent. Agnes tizenhárom éve volt Redser Browne felesége, és ennyi idő alatt Redser egyszer sem kínálta meg egy cigarettával. Így aztán Agnes tizenhárom éve minden

áldott reggel ellopott egyet. Mielőtt az utca végére értek volna, átmentek a túloldalra, ahol a Szt. Jarlath templom állt; Agnes itt esküdött meg Redserrel, Kaiser meg Tommo Monks-szal, aki kétszer olyan magas volt, mint Marion, és legendásan kemény fickó a dokkokon. Tommoval senki sem mert ujjat húzni, és mégis esténként néha látták, ahogy részegen és sírva tántorog haza, miközben Marion a retiküljével pár méterenként nagyot sóz rá, mert Tommo véletlenül „kivénhedt spinkónak” nevezte Marion anyját.

Amikor a két asszony a templomajtó elé ért, megállították a kordéjukat, Marion visszaadta Agnesnek, ami a staubból megmaradt, majd felment a lépcsőn az ajtóhoz. Finoman belökte, és bekiáltott: – Jó reggelt, Isten, én vagyok az, Marion! – A templomban tartózkodó harmincegynéhány hívő közül csak az idegenek fordultak hátra, a rendszeres templomba járók már hozzászoktak Marion kora reggeli jelenetéhez. A misét celebráló papnak a szeme sem rebbent, mivel tudta, hogy Marion sosem jár vasárnapi misére, és erre megvan a maga oka. Marion így imádkozott, és ez ellen nem volt mit tenni. A pap nyolc éve, amióta ezen a plébánián szolgált, minden reggel tanúja volt ennek a szertartásnak, és tudta, hogy az asszony valószínűleg akkor is így fog tenni, amikor őt már rég máshova helyezték. Marion ezek után lement a lépcsőn, és a két lány befordult a sarkon, majd megtette a hátralevő tízperces szakaszt a gyümölcs piacig, ahol tizenkét óras munkanapjuk kezdetét vette.

A Moore Street-en található sokféle üzletben szinte mindent lehet kapni, a kofák viszont jobbára gyümölcsöt, virágot, zöldséget és halat árulnak. Agnes és Marion zöldséget és gyümölcsöt adtak el. A két asszony mindennap fél hétig a nagybani zöldség- és gyümölcs piacon tartózkodott, hogy beszerezzék az árut. A piacon töltött időnek mindössze negyedét tette ki az áru kiválasztása, mert a kereskedők mostanra már olyan jól ismerték őket, hogy csak a legjobbat adták nekik, máskülönben számolniuk kellett volna a következményekkel. A maradék időt csevegéssel, a helyi

pletykák kitárgyalásával és egymás gondjainak megoldásával töltötték, mert a dublini reggel e korai óráiban gyógyírt lehetett találni az angolkórra, meg lehetett tudni, hogy ha egy szürke agár lábát egy kis terpentinbe mártott ronggyal tekeri be, gyorsabban fog futni, és azt, hogy miképpen lehet egy elgennyesedett sebet meggyógyítani. Rosie O'Grady kávézójában ettek egy szelet pirítóst és ittak egy csésze forró teát, aztán a két asszony áttolta a piacra üres taligáját; az árut később Jacko, a fuvaros hozta át nekik lovasszeke­rén.

A Moore Street-re érve a lányok először a „helyhatósági raktár”-ba mentek. Ezekbe az államilag emelt raktárakba, melyeket kifejezetten a Moore Street-i árusok kedvéért húztak fel, éjszákára be lehetett tenni azt a zöldséget és gyümölcsöt, amit másnap reggel piacra akartak vinni. A raktár használatáért havonta öt shillinget kellett fizetni. Marion és Agnes közösen béreltek egyet, és havonta szorgosan fizették felét-felét. Hét és fél nyolc között a Moore Street-en pezsgett az élet: az utca hosszában felállították a standokat. Zord időben vászontetőt feszítettek föléjük, hogy az árusok és az áru viszonylag száraz maradjon. A zsákokból kivették a zöldséget, a ládák­ból a gyümölcsöt, kifényesítették az almákat, az előző napi virágok szárát megnyesték, hogy frissenek látszanak, a halas kofák lesúrolták márványlapjaikat, hogy a Howth-ból jövő árunak előkészítsék. Fél nyolcra a Moore Street olyan lett, mint egy vidéki kert: a divatos Henry Street-től kezdődött, majd színpompásan folytatódott a világ minden tájáról származó bokréttákkal: rózsával, krizantémmal, szegfűvel és lilommal, a Parnell Street végén pedig a szezontól függően a legkülönbé­lebb zöldségek és gyümölcsök sorakoztak, az avokádótól az eperig, és végül az utca végén elrejtve a halasok, hogy mindenki lássa őket, de senki se érezze a szagot. Minden áldott nap ez volt a menetrend, olyan megbízhatóan ismétlődött, mint ahogy egy svájci óra jár, színes volt, mint egy amerikai választási menet, zajos, mint egy olasz esküvő, és biztos, mint az, hogy kétszer kettő négy.

De nem úgy ma. Agnes Browne ma nem lesz a helyén, a standja üres lesz – az aljánál elhelyezett koszorúkat leszámítva, amelyeket régi jó barátai, Makrélás Winnie, Bridie Barnes, Doreen Dowdall, Catherine Keena, Sandra Coleman, Liam, az utcaseprő, Jacko, a fuvaros, Mrs. Robinson és két dadogó ikerlánya tett oda, akiket nagy szeretettel csak Locsnak meg Pocsnak hívtak. Agnes Browne ma a férjét temeti. Már megásták a sírt a Ballybough-i temetőben; a sírhelyért járó három font tíz shillinget, istennek hála, az Ír Fuvarozó és Általános Munkás Szakszervezet szálloda- és vendéglátó-ipari ágazata állta.

A gyerekek is rendesen felöltöztek: a fiúk sűrke kordbársony nadrágot vettek fel, amit Vincent de Paultól kaptak, valamint fehér inget és sűrke pulóvert, amit Agnes Guiney-nél vett az új alsónemű és a hét pár műanyag szandál mellé. Az erre fordított pénzt a szálloda személyzete adta össze és küldte el, egy tálca szendvics és apró virsli kíséretében. Cathy, az egyetlen lány a családban fekete szoknyát és blúzt viselt, amit megint csak Vincent de Paultól kapott, az Ozram House-ból. Agnest meglepte, hogy van fekete ruhája, bár kopott és régimódi volt, így nagy kő esett le a szívéről, amikor az egyik szomszédasszonya által átküldött fekete ruha pont jó volt rá. A saját ruháját felvágta kis fekete rombuszokra, amiket a fiúk pulóverének ujjára varrt. A gyász fekete rombuszait majd csak az apjuk halálának első évfordulóján tartott gyászmise után veszik le.

Redser halála óta Agnesnek egy perce sem volt magára. Előző este látogatók lepték el a házat. Csendben és odaadón foglalkozott mindannyiukkal, egyik teát a másik után főzte, sörrel kínálta őket abból a hat rekeszből, amit Foley bárjából küldtek át; Mr. Foley kedvelte Redsert és Agnest. A részvétnyilvánítók áradatainak nem akart vége szakadni. A kisebb gyerekeket átvitték Marionhoz fürödni, és bár Agnes szerette volna, ha Mark, Francis és az ikrek otthon fürödnek, észre sem vette, és már hajnali kettő volt. A gyerekek lefeküdtek, ő pedig a végsőig elcsigázott volt. Rendet rakott, összeszedte a sörösüvegeket, és visszatette

őket a rekeszekbe. Kíváncsi volt, hogy Mr. Foley visszakéri-e az üres üvegeket, mert ha nem, akkor leküldheti a fiúkkal a Fekete Oroszlánba, és maga vágja zsebre a rekeszenként járó három shillinget.

Mielőtt lefeküdt, még megnézte a gyerekeket. A kisebbek – Cathy, Rory és Trevor – egy ágyban aludtak: Rory és Trevor az egyik végében, Cathy a másikban; kis arca két pár láb közül kandikált elő a takaró alól. Marion olyan tisztára súrolta őket, hogy csak úgy ragyogott az arcuk: a bőrük karbolos szappantól szaglott. Az egyik nagykabát, amit takaróként terítettek magukra, a földre csúszott. Agnes gyöngéden felvette, és a három gyerekre terítette. A másik dupla ágyon egy nagy dunyha volt, amit Agnes egyszer alkalmi vételként talált George’s Hill-en, a vasárnapi piacon; csak hét shilling hat pennybe került. Mivel szakadt volt, hazáig szálltak belőle a tollak, de pár öltéssel akár használnak is elment volna. Az ágyban lábtól az ikrek aludtak egymás mellett. Agnes szokás szerint ámulva nézte őket, mert úgy aludtak, mint a sziámi ikrek: egymás ujját szopták. Születésük óta ez volt a szokásuk, és Agnesnek fogalma sem volt róla, hogy leszoktassa-e őket erről, és hogy egyáltalán helyesen tenné-e. Nem voltak egyetértéjű ikrek. Simon magasabb volt Dermotnál, és míg Dermotnak éppen olyan fakó barna haja volt, mint az apjának, Simon szőke volt és csupa szeplő. A nagy ágy másik végében, elterpeszkedve aludt Mark, a legidősebb. Tizennégy éves koránál nagyobbnak látszott, akár tizenhatnak is nézhette volna az ember. Kemény, szívós fiú volt, erős, szögletes állal, a teste izmos volt és szikár, és homlokán már kiütöztek a kamaszokra jellemző pattanások, bár a homlokát Agnes most nem látta, mert Mark a fal felé fordulva, háttal aludt. Francis arcát azonban jól lehetett látni: igazi angyalarc volt – világos bőr, lángvörös haj. A kisfiú a hátán feküdt, a szája félig nyitva, és minden lélegzetvétele halk szisszenéssel tört elő ajkai közül. Agnes beletúrt a fiú hajába, és szelíden homlokon csókolta. Amikor indulni készült, Mark hangja állította meg.

– Mama.

Megfordult, de a fia továbbra is a hátát mutatta.

– Igen, kedves? – suttogta Agnes.

– Ne aggódj, mama. Itt leszek.

Agnes válaszolni akart, de elszorult torkán nem jött ki hang. Egy pillanatra becsukta a száját, és mélyeket lélegzett az orrán keresztül, csak azután szólalt meg. – Tudom, drágám. Tudom. Jó éjt. – A fia nem válaszolt, Agnes pedig kiment a szobából. Rövid párbeszédük nagyon feldúlta, ezért nem feküdt le, hanem lement a földszintre, és teát főzött. A karosszékben aludt, és fel-felriadt a kihunyó parázs mellett.

Most, amikor a hálószobatükör előtt állt, Agnes már sajnálta, hogy nem aludt rendesen az ágyban. Táskás volt a szeme. Még azt hiszik, hogy sírt! Egy lépést hátrált a tükörtől.

– Nézd csak, Agnes Browne, micsoda szakadt öregasszony vagy! – mondta hangosan a tükörképének. Kíméletlen volt önmagával szemben, mert bár tizennégy év alatt hétszer szült, harmincnégy évesen pontosan harmincnégynek is látszott. Közepes magasságú, telt ajkú, csinos nő volt, akinek legszemrevalóbb vonása hollófekete haja és kreolos bőre volt, amit nagypjától örökölt, aki Spanyolországban harcolt, és egy lábbal kevesebbel, ellenben egy gyönyörű feleséggel tért vissza, akiért a Jarróban a legtöbb férfi mind a két lábát is odaadta volna, ha a megmaradtat használhatja! Fiatalon, mindössze huszonnégy évesen halt meg tébécében, de előtte három lányt szült, akik közül a legszebb, Maria lett Agnes anyja. És Agnes nagyon hasonlított az édesanyjára.

Hallotta, amikor a rádióban bementék a tíz órát. Lesietett a lépcsőn, és összeszedte a gyerekeket. Már az ajtó felé terelte őket, amikor észrevette, hogy Mark nincs közöttük.

– Hol van Mark? – kérdezte.

Cathy válaszolt.

– A vécén. Azt mondta, nem jön a papa temetésére.

Agnes nem felelt. Marionra nézett, aki értetlenségét hangsúlyozandó lefelé görbítette a száját, amitől egyetlen csomóba gyűlt az összes szemölcséből kiálló szőr.

– Marion kedves, indulj el velük – kérte Agnes –, én meg felmegyek, és megnézem, mi baja a kis csibésznek.

Halkan ment fel a lépcsőn, és közben a fiát szólongatta. – Mark, Mark Browne... azonnal gyere elő! – Mire a vécéajtóhoz ért, még mindig nem kapott választ. Dörömbölni kezdett.

– Nincs időm szórakozni, Mark Browne. Akár tetszik, akár sem, el kell jönnöd a misére. És most ebben a szent pillanatban gyere elő!

Kattant a zár, és Mark lépett ki.

– Mégis miben sántikálsz?

– Semmiben – motyogta a fiú, és nem nézett fel.

– Akkor azonnal szedd a lábad lefelé azon a kibaszott lépcsőn, és mars a templomba..., és azt ajánlom, ne húzd ki ma a gyufát, különben már most megmondom, hogy ellátom a bajodat. Hallod? – üvöltötte a fia után.

Mark már félúton járt a lépcsőn, amikor végre odavetett anyjának egy igen-t. Mielőtt a család többi tagja a templomhoz ért volna, utolérték őket. Agnes még utoljára lesimította a hajukat, megigazította a nadrágjukat, és betúrta az ingüket, aztán a friss özvegy és a hét árva falfehér, rémült családként lépett be a templomajtón.

III. fejezet

Ha létezik olyan, hogy nagyszerű temetés, akkor ez az volt. A mise alatt Agnes az első sorban ült, Marion és a hét árva között. A gyerekek sápadtak voltak a félelemtől, mert nem igazán értették, mi folyik, és az izgalomtól, mert egymás után jöttek oda hozzájuk az emberek, megsimogatták a fejüket, és azt motyogták, hogy „Isten áldása legyen veletek” meg „Isten szeret benneteket”, közben pedig pénzt nyomtak a kezükbe. A kisebbek tágra nyílt szemmel bámulták a tenyerükben csillogó fényes ezüstpénzt. Sajnos nem sokáig csodálhatták, mert illendő idő elteltével Mark összegyűjtötte a pénzt, hogy később odaadja a mamának. A kicsik szó nélkül megváltak tőle, Rory csak némi önvizsgálat után, Frankie azonban semmilyen körülmények között nem volt hajlandó odaadni az övét. Ami Frankie-é, azt Frankie meg is tartja... magának! Mark utálta az öccsét. A testvérei közül Frankie volt a legönzőbb. Ha kapott valamit, soha sem osztotta meg a testvéreivel, mégis ha Mark édességet kapott Mr. McCabe-től, a helyi boltostól, aki az újságot biztosította számára az újságkihordáshoz, Frankie megnyúlt képpel ült addig, míg a mama rá nem parancsolt Markra, hogy ossza meg Frankie-vel is. Mark gyakran kívánta, bárcsak Frankie ne volna a testvére. Frankie volt a mama kedvence. Mark belátta, hogy a mamáknak vannak kedvenceik, és még azt sem bánta, hogy történetesen ez nem ő, de azt már nem bírta felfogni, hogy olyan édes gyerekek mellett, mint Trevor és Cathy, vagy akár Dermo – aki ugyan szemtelen

volt, de nagyon szeretetre méltó –, a mama miért éppen ezt az önző vakarcsot választotta kedvencéül a családból. A mamák vakok, szögezte le magában.

Az egész az agyhártyagyulladásal kezdődött. Mark tisztán emlékezett, micsoda rettenetes uralkodott azon az estén a lakásban. Megjöttek a mentők, Frankie bűzös barna folyadékot hányt. Maga előtt látta öccsét, ahogy lehunyt szemmel, izzadságtól fénylő arccal feküdt a hordályon, miközben a mentősök az odalent várakozó kocsihoz vitték. A mama magánkívül volt, az apjuk remegett és sápadt volt, fogalma sem volt, mit tegyen. Frankie-t a járványkórházba vitték. Hát ennyi, gondolta akkor Mark. Két nagybátyja is bekerült oda tébécével, és egyikük sem jött ki többé. A Jarróban minden gyerek tudta, hogy a járványkórház az a hely, ahova bemegy az ember, és várja, hogy Isten érte jöjjön. Soha többé nem látja viszont Frankie-t. Mark emlékezett, hogy amikor elindult a mentőautó, egy gyerek odajött hozzá, és azt kérdezte: – Ki az? – Az öcsém – felelte Mark. – Mi baja? – kérdezte a fiú. – Vége – válaszolta Mark, és visszament a lakásba.

Aznap éjjel Mark azért imádkozott Istenhez, hogy kímélje meg Frankie életét. És Isten meghallgatta. Frankie hat héttel később hazakerült, és a mama azóta csak körülötte sűrög-forog. Még most, évekkal később is, ha a mama megkérte Markot, hogy menjen le egy vödör szénért a szenespincébe, és Mark erre azt felelte, hogy Frankie-n lenne a sor, a mamától a szokott fenyegető pillantást és az unalomig ismert választ kapta: – Ne feledd az agyhártyagyulladást! – Mark hasznos tanulságot vont le az esetből: az ember jól gondolja meg, hogy mit kíván, mert még beteljesedik.

Amikor a pap bejelentette, hogy vége a misének, az emberek felsorakoztak, és egymás után kezet ráztak Mrs. Browne-nal és Markkal, majd megveregették a kicsik fejét. Szinte kivétel nélkül azt mondták Agnesnek: – Fogadja őszinte részvétünket –, Marknak meg: – Most te vagy a férfi a családban, édes fiam. – Mark megértette, vagy legalábbis azt hitte, érti. Úgy gondolta, most

neki kell elfoglalnia az apja helyét: pénzt kell keresnie, védelemnie kell a családot, ő pedig kész volt mindkettőre, és képesnek is érezte magát erre. De aggódott is. Remélte, hogy nem kell az anyjával aludnia, mert ehhez nem igazán fűlt a foga.

A halottaskocsi lassan elindult a templom előtt. Mögötte haladt a temetési menet, elől a Browne-családdal. Cathy a mama bal kezét fogta, Frankie a jobb karjába csimpaszkodott. Mark mögöttük ment, és Trevor kezét fogta, mellette Rory, aki az ikreket vezette. Egy mérföld volt az út a Ballybough-i temetőig. Útközben a halottaskocsi ráfordult a James Larkin Courtra. Minden ablakon behúzták a függönyöket. A halottaskocsi megállt Browne-ék lakása előtt. Az ajtóra egy fekete keretes egyszerű fehér lapot tűztek, amelyen csak ennyi állt: „Redser Browne, Nyugodjék békében.”

A halottaskocsi megállt egy pillanatra, majd egy nyekergő hang kíséretében ismét nekioldult. Már látszott a temető bejárata, amikor Agnes fülét sziszegés ütötte meg. Eleinte nem értette a dolgot, aztán hatalmas gőzfelhő szállt fel a Ford Zephyr, a halottaskocsi – elejéből, és rögtön tudta, hogy baj van. A kocsi azonnal megállt, és a nyomában ballagók dőcögve megtorpantak. A sofőr és a segítsége kiugrottak, és néhány férfi is csatlakozott hozzájuk. Közösén bámulták a motort, majd megvitatták, milyen messze van még a temető. A távolság kérdése vitát váltott ki. Úgy tűnt, a temető még túl távol van ahhoz, hogy elcipeljék odáig a koporsót, az autót viszont nem indíthatták el újra, mert attól tartottak, tönkremegy a motor. Végül úgy döntöttek, hogy eltolják a kocsit a temető bejáratáig, és onnan cipelik csak tovább a koporsót. A menetből kértek még önként vállalkozókat, és a Zephyr nagy keservesen megindult.

– Mi van a kocsi hátuljában levő dobozban, Mark? – kérdezte váratlanul Cathy.

– Apa – felelte Mark.

– Visszajött? – faggatta tovább Cathy.

– Visszajött? Honnan? – értetlenkedett Mark.

– Mama azt mondta, hogy apa felment a mennybe, mindjárt munka után. Visszajött?

– Igen – felelte Mark.

– Miért? – erősködött Cathy.

– Mert nem akart lemaradni a temetésről.

– Ó! – felelte egyszerűen Cathy, azzal továbbmentek az emberi erővel hajtott halottaskocsi nyomában.

Kevin Carmichael huszonöt éve állt a Szent Sírhelyek Kft., a Ballybough-i temető tulajdonosainak alkalmazásában. Sírásóként kezdte, aztán az évek során felküzdötte magát a temetővezetői posztra. Szerette a munkáját, és a temetőt általában zökkenőmentesen vezette. Időről időre persze akadtak gondok: a hatvanháromas sztrájk idején a sírokat a családtagoknak kellett ásniuk, és egyszer egy ismert dublini prostituált egy adminisztrációs hiba folytán a családi sír helyett az Isteni Kinyilatkoztatás apácáinak sírboltjába került örök nyugalomra. A hibát hamar kijavították, és a prostituált családja hasát fogta a röhögéstől. Az apácáknak sosem jutott tudomására az ügy.

A mai nap is nehéznek ígérkezett. Kevin büszke volt arra, hogy legalább negyedórás szünetet tartott két temetés között, hogy némi nyugalmat és magányt biztosítson a családnak. De több tévedés és a körülmények közrejátszása folytán ma három temetés is ugyanarra az időre esett. A Clarke-temetés csúszott, mert a pap a mise kellős közepén szívrohamot kapott. Mire kihívták a mentőket és hoztak egy másik papot, Thomas Clarke (az elhunyt) egy órát késett a temetéséről. A második elhunyt, a Browne-család feje húsz percet késett, amelynek oka nyilvánvaló volt, amikor tíz kivörösödött képű férfi betolta az ormótlan Zephyrt a temető recepciójára. És mindennek a tetejébe az O'Brien gyászolók halálpontosan érkeztek. Így aztán Kevinnek három temetést kellett lebonyolítania egyszerre, ami igazi tébolydát eredményezett.

Kipihent embereket kellett keríteni, hogy Redser koporsóját a sírhoz vigyék. Azok, akik a kocsiat tolták, teljesen kifulladtak.

Foley kocsmájából négy csapost neveztek ki koporsóvivőnek, és a temetkezési vállalat két embere is segített nekik. A koporsóvivők beálltak a két másik koporsó mögé. A három koporsó mögött pedig felsorakozott a gyászolók hatalmas tömege; az egész úgy festett, mintha egy tömegsírhoz tartanának. Egy darabig minden jól ment. Aztán az egyik koporsó hirtelen kivált a sorból, és az egyik oldalösvényre fordult. A tömegben kérdések cikáztak – „Ez most melyik?” –. Mindenki kíváncsian várta a választ. Az egész egy hatalmas „itt a piros, hol a piros” játékra kezdett emlékeztetni. Végül valaki válaszolt, és a tömeg egy része elindult az elkóborolt koporsó után. A gyerekek felnéztek Agnesre, tőle vártak útmutatást, és a mindig határozott asszony így szólt. – A bal oldalit kövessétek, az az apátok! – A tömegben úgy terjedt a hír, mint valami fülbesúgós játékban. A következő útelágazásnál a „baloldaliak” megint balra fordultak, és felkapaszkodtak egy kis dombra, Agnes és a gyerekek, valamint a tömeg nyomában.

Mintegy ötszáz méter múlva a koporsót két deszkára fektették. Az emberek körbefogták, és amikor mindenki a helyén állt, halotti csend támadt. – Miatyánk, ki vagy a mennyekben... – fogott bele monoton kántálással a pap, mint egy előénekes. A nagy tömeg is csatlakozott, és Agnes elmorzsolts egy könnyet. A gyerekek közelebb húzódtak hozzá, és ettől kevésbé érezte magát magányosnak. Agnes körülnézett a gyászolókon: régi barátokat is látott, meg egy csomó arcot, akiket nem ismert, de hát Redser népszerű figura volt. A sír túloldalán megpillantott egy csinos nőt, aki akárcsak ő, feketét viselt, és zokogott. Agnes nem ismerte. Eleinte értetlenül nézte, aztán lassan, életében először gyanú ébredt benne, hogy Redsernek talán viszonya volt valakivel. Amikor az ima végén a koporsót leeresztették a sírba, Agnes az orra alatt azt motyogta: – Te mocskos gazember!

Időközben alig négyszáz méterre, mindössze négy ember részvétele mellett örök nyugalomra helyezték az igazi Redser Browne-t. Találóa mind a négyük csapos volt a Foley kocsmában.

IV. fejezet

Agnes Browne bírta a bántalmazást. Elég gyakran volt része benne. Az apja rendszeresen verte, verték az iskolában, és persze Redser is ellátta a baját, de ő legalább csak akkor, ha úgy érezte, hogy jó oka volt rá!

Sosem mesélte senkinek, hogy Redser veri. Egyszer megpróbálta elmondani: akkor, amikor Redser először emelt rá kezét. Éppen beköltöztek a Larkin Court-i lakásba, és olyan boldog volt, hogy madarat lehetett volna fogatni vele. Redser nagymamájától kaptak egy ágyat (a padláson őrizte), és a Grafton Streeten levő Cavendish-től rendeltek egy új műanyag lapos asztalt, négy székkal meg egy kanapét, és mindezért három éven át két font ötvenet kellett fizetniük hetente, kivéve karácsonykor. Az asztal és a székek egy pénteki napon érkeztek. Agnes csalódott volt, hogy a szállító nem hozta a kanapét is, de a férfi megígérte, hogy másnap, szombaton kihozza. Redser aznap este az új asztalnál ette meg a vacsoráját. Alig vette észre az új szerzeményt, és csak annyit jegyzett meg, amikor eltolta a tányérját, és felállt, hogy átöltözzön a dartsmeccshez: – Hát, nem ízlik tőle jobban az étel.

Szombatonként Agnes mindig korán kelt. Nem kellett dolgoznia, mert megegyezett Marionnal, hogy péntekenként ő vigyáz mindkét standra, szombatonként meg Marion, de azért mindig fent volt már hétkor. Azon a szombaton is feltett egy fazék vizet forrni, aztán teletöltötte a kádat, és finom meleg, habos fürdőt készített. Lecsutakolta Markot, aztán felöltöztette. Pontosan fél

kilenckor levitte a fiát és a babakocsiját az utcára, beszíjazta a gyereket és eltolta a George's Hillen levő használtcikk-piacra. Agnes számára a hét fénypontját ez a szombati böngészés jelentette a ruha-, cipő- és kacathalmokban. Becenéről ismerte már a kereskedőket, és azt is tudta, honnan kapták a nevüket. Ott volt például „Bungaló”, egy szellemileg visszamaradt férfi, akit ideoda szalajtottak a kereskedők, hol cigarettáért, hol sült krumplicéért, hol másért. A nevét onnan kapta, hogy akárcsak egy bungalónak, az ő „emeletén” sem volt semmi. Buddha, aki ágykeretet, vödört és varrógépet árult, Bungalóval ellentétben nagyon eszes ember volt, és a nevét onnan kapta, hogy minden mondatát valami bölcsességgel fejezte be.

Agnes ezen a szombaton csak sietve végignézte a kínálatot, nem állt meg, nem kotorászott és csevegett, mert időben vissza akart érni, hogy az új, a vadonatúj kanapéját leszállító fuvarost várja. Tizenegy körül ért vissza a lakásba. Amikor belépett a házba, a földszinten lakó Mrs. Ward várta a lépcsőfordulóban.

– Az ura elment hazulról – jelentette be. Mrs. Ward a „Kastély Őrzőjének” képzelte magát, és a lakók gyakran mondogatták, hogy „az ember már nem is szellenthet anélkül, hogy ő ne tudna róla, és mire ezt széltében-hosszában mindenkinek el is meséli, a szellentésből már egy nagy rakás szar lesz!” Agnes egy pillantásra sem méltatta, miközben a gyerekekkel és a babakocsival a lépcsőn kínlódott, csak annyit felelt: – Tudom.

– Túlórázik?

– Nem.

– Az anyját látogatja?

Agnes nem felelt, részben, mert levegő után kapkodott, részben, mert nem is akart. De a válasz elmaradása sosem szegte Mrs. Ward kedvét, mert amikor Agnes két emelettel feljebb kinyitotta a lakásajtót, még hallotta odalentről a vén banya kárálását: – Ezeket a fiatal srácokat nehéz elszakítani az anyjuktól. – Agnes becsukta az ajtót, de még tompán hallotta: – Szeretik a mamájukat, haj, de még mennyire!

Lecsapta a babakocsit, aztán lehámozta a kendőjét. Míg a babát vetkőztette, pillantása az új asztalára és a székeire esett. Milyen szépek! Az asztalon nagy volt a rendetlenség: Redser reggelijének maradéka – egy koszos csésze, a cukortartó, a tejes- és teáskanna – hevert nagy összevisszaságban, mellette a vaj a kihajtott csomagolásban, mint egy zsírpapírból készült pillangó, egy fél vekni társaságában. Agnes úgy gondolta, előbb lefekteti a kis Markot aludni, aztán rak csak rendet. Ha a gyerek már alszik, övé a délután. Redser szombatoként csak akkor jött haza a fogadóirodából, amikor már lefutották az utolsó menetet is.

A friss levegő nagyon jót tett Marknak, és hamar elnyomta az álom; rózsás arccal, elégedetten szuszogott. Agnes átment a lakás másik szobájába, és a Bölcstől bagóért, összesen három fontért vásárolt lemezjátszójához lépett. Kiválasztott hat lemezt a halomból – persze mindegyiken Cliff Richard énekelt –, a középső tengelyre tette őket, 45-re állította a sebességet, és megpöccintette a kapcsolót. A kar felemelkedett, és a lemez halk koppanással a forgótárcsára esett. Agnes feltűzte a haját, mialatt Cliff az „angol nyári kertről” kezdett énekelni. Szerette Cliffet, de nem csak ő, hanem Redser is. Ami azt illeti, azon az estén, amikor megismerkedtek, Agnes hamarabb vette észre a Redser bütykeire tetovált C.L.I.F.F. betűket, minthogy megpillantotta volna a férfi arcát.

Amikor feltűzte a haját, nekiállt az új asztalt letakarítani. Amikor már üres volt, a vaj a kamrában, a kenyér a kenyérdobozban, Agnes fogott egy nedves rongyot, hogy letörölje. Már az első törlésnél észrevette a négy egyenes vágást az új asztalon: akkor keletkeztek, amikor Redser a késsel kenyeret szeletelt. Elfacsarodott a szíve. Leült, és ujját végighúzta a vágásokon, mintha ezzel begyógyíthatná a vadonatúj műanyag lapos asztalán ejtett sebeket. De nem gyógyíthatta be. Miközben Cliff torka szakadtából a „Vidéken”-t énekelte, Agnes halkán sírdogált. Az asztala nem volt többé új.

Amikor Redser hazaért, Agnes az új kanapén ült. Mark a kandalló előtt feküdt, feje alatt párna. Agnes a kiságyából kivett taka-

róval takarta be. A kicsi ébren volt, de elégedetten feküdt a melegben, és figyelte a táncoló lángokat. Agnes máskor biztosan észrevette volna, hogy Redsernek csapnivaló a kedve, de ma nem érdekelte. A férfi nem köszönt, nem szólt oda a babának, hanem levette a kabátját, az egyik konyhaszékre dobta, és kinyitotta a sütőt, ami hideg volt és üres.

– Hol a vacsorám? – mondta bele a sütőbe.

– Összekarcoltad az asztalomat – felelte csendesen Agnes.

– Micsoda? – csapta be Redser a sütő ajtaját.

– Összekarcoltad az asztalomat – ismételte meg Agnes egy árnyalattal hangosabban. – Nézd csak meg!

– Le van szarva az asztal! Hol a vacsorám, asszony?

– Nem is lehet megjavítani. Az ilyen műanyag lappal semmit sem lehet kezdeni!

– Megsüketültél? Hol a kibaszott vacsorám?

– Nem főztem kibaszott vacsorát. És most megnézed végre az asztalomat?

– Nem főztél vacsorát? Nem... főzted... meg... a... vacsorámát?! – Redser megindult Agnes felé, akinek végre feltűntek a figyelmeztető jelek. A férfi alsó ajka elfehéredett és remegni kezdett, a homloka kivörösödött és a halántékán lüktetni kezdett egy ér. Agnes felállt. Redser megtorpant. A tekintetében téboly táncolt, a pillantása ide-oda ugrált. Agnes szólni akart. Az ütés, amikor elcsattant, valahogy halványan ismerősnek tűnt. Redser a jobb kézfejével ütött, azzal, amire a C.L.I.F.F. betűket tetováltatta. Teljes erőből eltalálta a nő jobb arcfelét, Agnes feje balra lendült, és az asszony tágra nyílt szemének pillantása rémült fia tekintetével találkozott. És akkor eszébe jutott. Valóban ismerős volt a pofon: hajszálpontosan olyan volt, mint az apjáé. Vajon az apja félrevonta Redsert, és megmutatta neki, hogy csinálja, vagy a fiúk az iskolában sajátították el a verés fortélyait? Érezte a szájában a vér ízét. Nem sírt. Egy férfitől kapott pofon már régen nem rikkantta meg. Lassan a férfi felé fordult. Redser ajkán halvány mosoly játszott, akár az apjáén.

– Nem akarok még egy kibaszott szót hallani, amíg a kibaszott vacsora az asztalon nincs. – Redser gyorsan az asztalhoz ment, és rácsapott. – Itt! Itt... ezen... az... asztalon..., megértetted?

Agnes nem válaszolt. A tűzhelyhez ment, és odakészítette a sültet. Redser bekapcsolta a rádiót, a keresőgombbal babrált, és addig tekergette, míg a verseny- és futballeredmények nem bömböltek tisztán és érthetően.

Agnes azon az estén átment az anyjához. Valakinek el kellett mondania. Míg az anyja az apja ingeit vasalta, elmesélte a történeteket. Mialatt mesélt, az anyja szinte fel sem nézett. Amikor Agnes befejezte, valami jó tanácsra várt vagy legalább egy kis anyai együttérzésre. Az anyja lassan felpillantott, és tekintetében Agnes megadást látott.

– Nos, szívem, ki mint veti ágycát, úgy alussza álmát! – mondta az anyja.

Agnes többé senkinek sem mondta el, de idővel megtanulta, hogyan kerülje el a verést, és lefektetett egy kimondatlan, de mindkettőjük által betartott szabályt Redserrel. Egy pillantással értette meg a férjével, úgy, ahogy csak egy asszony képes rá, és ebben a pillantásban ez volt: – Én elviselem, de a gyerekeimhez egy ujjal se merj nyúlni! – És Redser sosem ütötte meg a gyerekeket.

V. fejezet

A májusi napsütés késként hasította ketté a dublini Moore Street-et, a halas kofák a rajzó legyeket szidták. Agnes Browne a standja mellett ült, és a férje halála óta eltelt három hónapon tűnődött. Elérkezett, aztán el is múlt az első húsvét, amit özvegyként élt meg. A heti özvegyi nyugdíjat a tüzelőutalvánnyal együtt kapta meg, amely két zsák ingyen tőzegré jogosította. A gyerekek is némiképp megnyugodtak már, bár Mark mostanában idegesnek és nyugtalannak tűnt – ahogy az anyja mondaná: kukac bújta a popsijába; talán az a baja...

– Hol jár az eszed? – rázta fel egy hang a tűnődéséből. Marion állt előtte két csésze marhahúslevessel.

– Tessék?

– Hol jár az eszed... mintha fényévekre lettél volna.

– Hát... Markon gondolkozom.

– Miért, mi van vele?

– Megváltozott.

– Beteg? Láza van?

– Dehogy, egészségesebb nem is lehetne. Nem, valami másról van szó.

– Miről?

– Nem tudom, hisz éppen ezt mondom. Ha tudnám, nem izgatnám magamat, nem? Csípd el azt az asszonyt, a banánjaidat nézegeti.

– Fogd meg gyorsan a bögrémet. – Marion a standjához sietett, ahol egy „hölgy” valóban az áruját gusztálta.

– Miben lehetek a szolgálatára, kedves?

– Kösz, csak nézelődöm.

– Ó, hát azt imádják!

Az asszony Marionra nézett, aki alig látszott ki az áru mögül.

– Hogy mondta?

– Azt nagyon szereti a banán, ha nézegetik.

Az asszony farkasszemet nézett Marionnal; fogalma sem volt, mit válaszoljon erre a kijelentésre. Pislogott egyet, aztán tovább nézte a banánokat. Felvett egy hatos fűrtöt, erre-arra forgatta, aztán visszatette.

– Kicsit sápadtnak látszanak – jegyezte meg.

– Hát igen – vágta rá Marion. – Biztos még mindig szédülnek. Tudja, kicsit viharos volt a tenger Jamaicától ideig.

Az asszony ismét Marionra meredt, aztán zavartan odébbállt. Marion visszasietett Agneshez, és átvette a levesét.

– Elijeszted őket! – róttá meg Agnes.

– A fenébe is, vagy akar banánt vagy sem, de nem fogok kérdezz-felelek játsszani! Bökdöste, nyomorgatta őket... ez banán, nem fűtykös, nem lesz jobb attól, ha babrálják!

A két asszony nevetésben tört ki.

– Jaj, Marion, isteni vagy!

A levesüket szürcsölték, és a vevőket nézték. Marion Agneshez fordult, és már majdnem megszólalt, aztán mégis csendben maradt, mintha nem találná a szavakat.

Agnes várt. – Mi az? – bökte ki végül.

– Hogy érted? – adta az ártatlant Marion.

– Mit akartál mondani?

– Semmit.

– De mennyire, hogy akartál, Marion! Mi volt az?

Marion hosszan tépelődött, Agnes türelmesen várt. – Mondd, nem hiányzik? – mondta végül Marion.

– Micsoda?

– Tudod... AZ!

– Az ízélés?

– Az bizony!

Agnes elgondolkodott, majd ivott egy korty levest. – Nem.

– Komolyan mondd? Egy kicsit sem?

– Nem, egy cseppet sem... Mi a fene hiányozzon rajta? A sült krumpli meg a sör szaga, amit az arcomba fúj... a borostás álla, ami lenyúzza a vállamról meg a nyakamról a bőrt... aztán a várokozás és a szorongás... csak nem kaptam be már megint?

– De a szerelmeskedés, Aggie?

– Ugyanmár, szerelmeskedés! Inkább gyerekgyártás, hogy még többet idegeskedj és még több kakis pelenkát kelljen mosnod... meg hogy őt boldoggá tedd!

– És magadat is boldoggá teszed. Ne mondd, hogy sosem élvezted!

– Jaj, Marion, ne hülyéskedj már! Ugyan mit élveztem volna?

– Hát az... organizmust!

Egy percig néma tisztelettel adóztak a varázslatos, modern szónak. Agnes a levesét szürcsölte, Marion meg szégyenlősen nézett körül, mintha országos titkot szellőztetett volna meg.

– Nekem sosem volt – felelte végül dacosan Agnes. – Szerintem nem is létezik.

– De mennyire, hogy létezik, Aggie! Esküszöm, hogy van. Nekem kettő is volt.

– Ne beszélj! Mikor?

– Az egyik két héttel Redser temetése után, egy pénteken... a másik tavaly augusztusban!

– Biztos, hogy organizmus volt?

– Halálbiztos!

Aggie kortyolt egyet a leveséből, Marion meg átjárta utolsó kijelentése emlékének a melege.

– És milyen volt?

– Döbbenetes, csodálatos!

– Kicsit pontosabban nem lehetne?

Marion közelebb húzta a lábát, amin ült, Agnes meg elővett egy doboz cigarettát, és mindketten rágyújtottak. Marion leszívta a füstöt, kiköpött egy darabka dohányt, ami a nyelvére tapadt, aztán lassan kifújta a füstöt. Agnes várakozásteljesen leste.

– Először nem is tudtam, mi van! Tommo totál mák volt, így aztán tovább tartott neki a szokottnál. Tudod, le-fel döngetett...

– Erre a részre még emlékszem, térj inkább a lényegre – szakította félbe türelmetlenül Agnes.

– Na jó, szóval arra gondoltam, hogy ha nem ürít hamarosan, akkor elalszik! Aztán egyszer csak ott volt ez az érzés... egy hullám csapott át rajtam... mintha telitalálatod volna a bingón, és tudnád, hogy most valami jó következik! Megremegtem, a csípőm magától mozgott. Lehunytam a szemem, és olyan volt, mint egy robbanás. Színek sziporkáztak az agyamban, mintha tűzijáték volna! Hiába nem akartam, önkéntelenül is felkiáltottam. Erre ő abbahagyta, és azt mondta: – Nem akartam fájdalmat okozni. – Én meg alig bírtam megszólalni. – Folytasd csak – nyögtem ki halkán, de ő lehengeredett rólam, és aszondta: – Semmi gond, amúgy sem volt hozzá kedvem. – És egy perc múlva már aludt is. Én meg csak feküdtem, és nem tudom, miért, de egy idő múlva elsírtam magam... nem voltam szomorú vagy ilyesmi, csak sírtam... Nagy műsor, mi? Hát ennyi. Mit szólsz?

Agnes leesett állal hallgatta. Marion megint megszívta a cigarettáját, aztán újból körülpislogott, hogy lássa, senki sincs hallótávolságon belül. Agnes a gondolataiba mélyedt.

– Ez az első vagy a második volt? – kérdezte végül.

– Mindkettő... Majdnem egyformák voltak, csak másodjára nem sírtam.

– Elmondtad neki?

– Ugyan már, mit képzelsz? Azt mondaná, hogy gilisztám van vagy isten tuggya, mi. Különben is, ha elmondanám, holnap már az egész kikötőben tudnák.

– Szent igaz. Meddig tartott?

– Pár másodpercig... egy szempillantás alatt vége volt!

– Jesszusom, lehet, hogy nekem is volt, Marion, és észre sem vettem, ha ilyen rövid!

– Á, Aggie, hidd el, észrevetted volna, ha lett volna, az egyszer biztos! Na szia, megyek.

Marion fogta a két bögrét és visszament a standjához. Hamarosan az egész Moore Street zengett ismerős kiáltásaitól: – Tíz penny egy font kemény paradicsom! – Agnes csak ült, és báránője történetén elmélkedett meg azon a lelkesedésen, ahogy elmondta. Mielőtt felállt, hogy maga is kiáltozva dicsérje az áruját, és csatlakozzon a Moore Street-i kórushoz, arra gondolt: Rohadj meg, Redser Browne, hogy itt hagyta hét árvával, és még egy organizmust sem tudok felmutatni!

VI. fejezet

A Browne-gyerekek ahányan, annyifélék voltak. Bár Agnes szinte egyformán szerette őket, és Redser egyformán nem törődött velük, mindegyik kialakította a maga egyéniségét.

A tizennégy éves Mark, a legidősebb, az anyja szeme fénye volt. Számos dublini elsősülöthöz hasonlóan élete első éveiben a nagyanyjával élt. Nagy, erős fiú volt, nem félt a nehéz munkától. Szeretett cipekedni, és bármit megtett volna, hogy az anyja kedvében járjon. Mark sosem sajátíthatta ki magának az anyját, mert egyik baba a másik után érkezett a családjukba. Mark azonban ezt természetesnek találta, és hatéves korától fogva ő is segített pelenkázni és takarítani az öccsei és a húga után. A kisebbek állandóan őt nyúzták, így Mark sosem rajongott igazán a kisbabákért. Így ment ez egészen addig, míg Agnes – Mark életében először – 1957 és 1964 között nem esett teherbe. Mark szerette ezt az időszakot, és elámult azon, milyen gyönyörű az anyja a dudor nélkül, ami folyton nőtt rajta. Aztán 1964. szeptemberében megszületett Trevor, és ezzel váratlanul felforgatta Mark életét. Mark gyűlölte, mielőtt megszületett, de attól fogva, hogy hazakerült a kórházból, rajongani kezdett érte. Most először érezte úgy, hogy ő a legnagyobb a családban. Redser halálával neki kellett betöltenie a „ház ura” szerepét. És sok tekintetben Mark késznek is érezte magát erre.

A Jarróban nem volt játszótér. Nem léteztek olyan helyek, melyek kifejezetten arra szolgáltak volna, hogy a gyerekek ott mulassanak, így ők maguk neveztek ki erre alkalmas helye-

ket és találtak ki szórakozásokat. Park sem volt, így a srácok az utcán futballoztak. Két halomba rakták a kabátokat, azok voltak a kapuk, és a játékosok kimérték, mennyi a kapus mozgásteret. Természetesen mindegyik játékosnak egyéni elképzelése volt a távol-ságról, így gyakran élénk vitára, sőt verekedésre adott okot, hogy a kapus a maga területén belül volt-e vagy kívül. Előző évben Anglia lett a világbajnok, és a világbajnok Willie Focilázzal fertőzte meg a fiatal dublini fiúkat, akik szinte minden szabad pillanatukban a bőrt rúgták. Minden utcában, sikátorban vagy főúton, a nap minden órájában meccseket játszottak. Mark is imádta a focit, és tizenégy éves korában a Tizenöt Év Alatti City Celtic futballcsapat kapitánya lett. „Fociőrült” volt. Ha éppen nem dolgozott részidőben valamelyik munkahelyén, edzett vagy játszott. Mostanáig ez töltötte ki az életét.

Dermot ezzel szemben élt-halt a bokszerért. A helyi lelkész, Quinn atya alapította a Jarro Bokszkлубot, vagy ahogy a fiúk magukat nevezték, a „Sikátori Bunyósokat”, és Dermot az első tagok közt volt. Nem volt magas, de közepes termete ellenére is erős volt és bátor, mint egy oroszlán. Quinn atya legjobb bokszolói közé tartozott. A ringben és azon kívül egyaránt remek ökölvívónak tartották. Még a nála pár évvel idősebb fiúk is féltek kiállni ez ellen a kis tigris ellen.

Frankie nem lelkesedett sem a futball, sem a bokszer iránt, inkább a helyi léhűtőkkel lógott. Értett ahhoz, hogyan keverjen másokat bajba úgy, hogy ő kimaradjon belőle. A háttérből irányított, és mindig tiszta kézzel került ki a legrázósabb helyzetekből is, miközben a körülötte levők súlyos árat fizettek. Már kisgyermekkorától fogva nyilvánvaló volt, hogy Frankie Browne-ból vagy milliomos, vagy börtöntöltelék lesz.

A Jarróban a lányok vagy ugróköteleztek, vagy fogócskáztak, de mindkét játékban bámulatosan fürgék voltak. Nappal csak a lányok kergetőztek, este azonban vegyesen, és ilyenkor „csók-fogócska” lett a játék neve. A szabály egyszerű volt: a fiúk kergették a lányokat, és ha elkaptak egyet, a lánynak meg kellett

csókolnia azt a fiút, aki utolérte. A nappal rekordsebességgel futó lányok este egy kicsit kevésbé gyorsan szaladtak – attól függően persze, hogy ki üldözte őket –, és volt olyan lány, aki csigalassúsággal futott, mégsem érte utol senki!

Mark és Dermot ügyes futók voltak, ráadásul mindketten csinos fiúk, így számukra nem jelentett gondot elkapni egyetlen lányt sem, akinek a nyomába eredtek. Frankie sosem játszott. Jobban szeretett este a többi szerencsejátékoskal az utcai lámpa fénykörében pókerezni. Jó játékos volt, ritkán veszített, amitől természetesen nem volt népszerű. Rory szerette a csók-fogócskát, de gyakran összezavarodott: nem tudta, hogy a fiúkkal vagy a lányokkal fusson. Rendszerint inkább feladta, és hazament babázni.

Minden családban akadnak kisebb-nagyobb nyavalyával megvert gyerekek; a Browne-családban ez a gyerek Dermot ikertestvére, Simon volt, aki összegyűjtött minden bajt. Kancsalított, így ha egy lány után eredt, a szeme balra nézett, miközben ő jobbra futott, és mire eldadogta: – Adj... e... e... egy cs... cs... csókot! –, a lány elunta a dolgot, és odébbállt. A szemprobléma kezelésére a klinikán az orvos olyan szemüveget adott Simonnak, amelynek egyik üvege helyén bőrfolt volt, de ez ahelyett, hogy egyenesbe hozta volna a szemét, arra kényszerítette, hogy félrehajtsa a fejét, amittől úgy festett, mint aki a tetejébe még rosszul is hall, noha nem így volt. Ha anyja elszalajtott a boltba, Simon félrehajtott fejjel dadogta el a kérését az eladónak. Egész gyermekkorát olyan eladók tették pokollá, akik üvöltöztek vele, vagy jelbeszéddel próbálták értésére adni a választ, mert azt hitték, süket.

Cathy volt a családban az egyetlen lány, ennek ellenére nem lett fiús. Törékeny, kedves, nagyon csinos, bár kissé fantáziátlan teremtes volt. Képzlet tekintetében a barátnőjétől, egy másik Cathytól, Cathy Dowdalltól függött. Cathy Dowdall igazi ötletgyáros volt, például ő volt az, aki kitalálta, hogy az elhunyt Mrs. Smithnek koszorúra gyűjtve járták végig a környéket. Cseppet sem zavarta, hogy Mrs. Smith él és pompás egészségnak örvend. A két lány

két font tíz shillinget szedett össze, és hetekig úgy éltek ebből az összegből, mint hal a vízben.

Ezek voltak Agnes és – a néhai – Redser Browne gyermekei. Már pusztán méreténél fogva is, a család nagyon összetartó volt. Otthon foggal-körömmel harcoltak egymással, szidták egymást, mint a bokrot, de házon kívül oroszlánként védelmezték egymást. A szabály így hangzott: „Aki az egyiket bántja, az mind a hetet bántja.” Március huszonkilencedike és Redser elhunytá óta nem sok változott a Browne-családban. Valamennyire enyhült a feszültség, a gyerekek pedig egy darabig kiélvezhették a Jarro „szegény kis árváinak” különleges státuszát. De az újdonság hamarosan veszített az erejéből, és az élet a korábban megszokott kerékvágásban folytatódott. A szánakozás rövid életű egy olyan világban, ahol nap mint nap történnek tragédiák.

VII. fejezet

– Mama! – kiabálta Dermot, amikor berontott a lakásba. – Mama! – kiáltotta újra, amikor a kis konyhába ért, ahol Agnes Trevorral az ölében a konyhaasztalnál ült. Trevor éppen a reggelijét fogyasztotta: meleg tejbe áztatott, cukrozott kenyeret szűr-csölt, amit a környéken „fincsi”-nek hívtak. Dermot megállt az anyja előtt, az arcára kiült a gyötrelem, lábát erősen össze-, az egyik kezét pedig a fenekére szorította. És ficánkolt.

– Mi bajod, drágaságom? – kérdezte Agnes.

– Jön a kaki!

– Na és, miért nekem mondd? Kakigyűjtőnek látszom? Menj gyorsan a vécébe, és végezd el a dolgodat!

– Mark bent van.

– Hát mondd neki, hogy jöjjön ki... Mark! – kiáltotta Agnes. – Azonnal gyere ki, és hagyd, hogy a testvéred elvégezze a dolgát!

Nem jött válasz.

– Mark! – kiáltott újra. Semmi válasz.

– Órák óta bent van, mama, és nem akar kijönni – panaszkodott Dermot.

Agnes felállt.

– Etesd meg Trevort, Rory.

Kiment a lépcsőfordulóra, ahonnan a vécé nyílt, Dermot pedig, aki ekkorra már olyan erősen szorította a fenekét, hogy csak a hüvelykujja látszott, a sarkában toporzékolt. Amikor Agnes az ajtó elé ért, hallgatózott, aztán dörömbölni kezdett.

– Odabent vagy, Mark?

Egy pillanatig megint nem érkezett válasz, aztán egy halk „igen” ütötte meg Agnes fülét.

– Akkor gyere ki, mert az öcséd itt már alig bírja tartani..., és ha belecsinál a nadrágjába, akkor holnap te veszed fel a kakis gatyáját!

Kattanás, és az ajtó résnyire kinyílt. Ennyi éppen elég volt Dermotnak: letolt nadrággal beslisszolt a résen. Miközben Mark behúzta az ajtót, még hallatszott Dermot megkönnyebbült nyögése. Mark lesütött szemmel elhaladt az anyja mellett, bement a szobájába, és becsukta maga mögött az ajtót. Agnes utánament, de amikor az ajtó becsukódott az orra előtt, egy pillanatig elgondolkodva állt.

– Mi baja? – kérdezte a többi gyerektől.

Simon ránézett, és vállat vont. Roryt teljesen lekötötte, hogy az utolsó falat finszit is Trevorba töltse.

– Talán gilisztája van – vetette fel Cathy.

– Ne beszélj már ilyen undorító dolgokat! – szólt rá Agnes.

– Az embereknek lehet gilisztájuk a kakijukban, mama. Cathy Dowdall mesélte, hogy akár egy mérföld hosszúak is lehetnek.

– Elég ebből a gilisztázásból, és ajánlom, hogy ne légy sülvé-főve együtt azzal a Cathy Dowdallal. Rossz hatással van rád. A Browne-ok nem gilisztások, és punctum!

Újra csend lett. Agnes halkán bekopogott a fiúk szobájába.
– Mark! Mark... Mark?

– Jaj, mama, olyan vagy, mint egy elakadt lemez! – mondta a megkönnyebbült Dermot, aki időközben visszatért a vécéről.

– Majd adok én neked lemezt! – fordult felé dühösen Agnes.
– Mit mondtál a bátyádnak?

– Én? Semmit!

– Biztos, hogy mondtál valamit – erősködött Agnes.

– Azt mondtam, hogy... „Gyere ki, Mark, mert összezsínálom magam”. Ennyi az egész.

– Akkor miért ilyen lehangolt?

– Nem éniattam, hanem a péterkéje miatt szomorú – közölte Dermot. A többi gyerek kuncogott.

– Ki miatt? Ki ez a Péterke? Mark összeverekedett valakivel?

Ettől az összes gyerek óriási nevetésben tört ki, amelyhez még Trevor is csatlakozott. Rory arca lángba borult, Simonnak pedig még a könnye is kicsordult.

Agnest elfutotta a méreg.

– Hagyjátok abba! – ordította. A nevetés azonnal elült, de a gyerekek majd' szétpukkadtak a visszafojtott vidámságtól. Amikor azonban látták, milyen dühös az anyjuk, emberfeletti erőfeszítéssel uralkodtak magukon.

Agnés az arcukat fürkészte. Amikor látta, hogy valamennyien csak rá figyelnek, folytatta az előbb megkezdett gondolatot. – Most pedig egyikőtök mondja meg, hol találom ezt a Péterkét.

A gyerekeknek felfúvódott az arca, a nyelvükbe haraptak, Simon arcán, aki bár nem szólt, rázkódott a nevetéstől, csorogtak a könnyek. Amikor már azt hitték, sikerül végre legyűrniük a hahotát, Agnes kijelentette: – Ha megtalálom, megfojtom.

A kacagást az épület minden lakásában hallani lehetett. Dermot nyerítve futott ki a házból. Rory hisztérikusan nevetett, Simon pedig egy párnába temette az arcát a kanapén.

Agnés a karjába kapta Trevort. A másik kezével felvette a kanalat, amivel Rory a kicsit etette, és „fejbunyálta” vele Roryt. Simon, aki már majdnem magához tért a nevetőgörcsből, most újrakezdte. Agnes a szekrényhez lépett, és kivette a kisbaba kabátját. Miután egy cumival elhallgattatta a gyereket, feladta rá a kabátot, és a másik kettőhöz fordult.

– Most pedig elvihetitek sétálni. Vidd le a babakocsit a lépcsőn, Rory, te meg, Simon, fogd a testvéredet. – Átadta a babát Simonnak. A táskájáért ment, és előkereste a tárcáját. Adott egy kis pénzt Rorynak. – És hazafelé vegyél egy csomag mosóport és egy kis darált kekszet. És most indulás, tűnjetek el a szemem elől!

A két fiú az ajtóhoz sietett, és mialatt a lépcsőn lerohantak a

földszintre, Rory még mondott valamit Simonnak, mire újra felharsant a kacagás.

Agnes bevágta az ajtót.

– Micsoda két kis gazfickó! Egy félórát fogták a hasukat az én rovásomra! – mondta hangosan. A lakásban most olyan csend honolt, mint egy hentesüzletben vasárnap. Agnes a lemezjátszóhoz ment, és feltett egy nagylemezt, természetesen egy Cliff Richardot. Ismét a hálószoobaajtóhoz ment, és már majdnem bekopogott, de aztán meggondolta magát; majd kijön Mark magától is. Inkább hozzálatott, hogy kitakarítsa a kis lakást és rendet rakjon; Cliff hangjának hullámain ringatózott egyik helyiségből a másikba. Éppen kinyitotta a konyhaszekrényt, hogy visszategye a törlóruhát, amikor Cliff egy lassú, behízelt dalba fogott. A nyitott szekrényajtóban állt, és egy pillanatra beleélte magát, hogy milyen lehet Cliff feleségének lenni, milyen lenne belenézni abba a csillogó, vidám szempárba, látni azt a kedves mosolyt, a napbarnított arcba hulló szénfekete hajtincset, amikor a férfi homlokából kisimítja a haját. Észre sem vette, hogy közben kezével beletúr a felfelé tartott törlófa piszkosszürke rojtjaiba. Amikor magához tért, elnevette magát, és így szólt a törlófához: – Jaj, bocs, Cliff –, majd egy gyors mozdulattal „kiszimította” a fürtöt a törlófa „homlokából”. Aztán kivette a szekrényből, és lassan táncolni kezdett vele a szobában. Hirtelen a londoni Savoy báltermébe képzelte magát, ahol Cliff egy újabb díjat vett át, amiért ő a földön a legjóképűbb, legtehetségesebb és a legérzőbb szívű énekes. Köszönetet mondott a közönségnek, majd lejött a színpadról. A tülekedő tömegen keresztül Agnes asztalához sétált, és megállt előtte. Egyetlen szó nélkül az asztalra tette a díjat, és Agnes felé nyújtotta a kezét. Agnes tartózkodóan felállt, és a vakuk villanásai, a fényáradat közepette Cliff halkán énekelni kezdett a fülébe. A tömeg szétvált, és ők voltak az évszázad párja, ahogy körbeforgtak a táncparketten.

Ha abban a pillanatban egy idegen lépett volna be a lakásba, egy csinos, sötét hajú, mosolygó asszonyt látott volna, aki egy nedves, bozontos törlófát ölelget. Senki sem hibáztathatta volna

az illetőt, ha rögtön hívja az elmeógyógyintézetet. Pontosan ez a látvány tárult Mark szeme elé, amikor kilépett a szobájából. Vége lett a számnak, Agnes kinyitotta a szemét, és megpillantotta a fiát. Ijedt és zavart is volt egyszerre. – Istenem, majd' rám hoztad a szívbjajt! – mormolta, és a szekrényhez sietve visszatette a tör-lőfát, és becsukta az ajtót. Mark nem mozdult.

Agnes leült a konyhaasztalhoz. – Ül le, Mark – mondta gyön-géden a fiának. A fiú morcosan lezötytyent a székre. – Jól vagy, kicsim? Feldúlnak látszol... Mondd el, mi baj, talán segíthetek. Valami gondod van?

– Igen – felelte a gyerek lehajtott fejjel.

– Gyerünk, meséld el a mamának. Miféle bajod van?

– Péterkés.

– És ki az a Péterke?

– Hát az én Péterkém.

– Hogy érted ezt? A barátod?

Mark felpillantott az anyjára. Lehet, hogy a mama tényleg kezd becsavarodni? – Hát a péterkém, amivel pisilek! – bökött Mark a nadrágjára.

Agnes pánikba esett. Felugrott az asztaltól, és feltette forni a teavizet. Ebben a helyzetben ez tűnt a legjobb ötletnek. Korábban meg sem fordult a fejében, hogy egyszer majd neki kell elmagya-ráznia a fiainak, mi másra lehet a „péterkét” használni. Marknak háttal nyugodtan csak ennyit mondott: – Értem. – Aztán ismét leült. – És mi vele a gond? Kisebesedett?

– Nem – felelte Mark, és nem bocsátkozott részletekbe, pedig Agnes ebben reménykedett.

– Viszket? – kérdezte, bár nem tudta, miért tesz fel ilyen ostoba kérdést, de bizonyára az a remény hajtotta, hogy Mark majd magá-hoz ragadja a kezdeményezést, és elmondja, mi a probléma.

– Nem. – Semmi bővebb magyarázat.

– Nohát, mondd el a mamádnak, hogy mi baja a péterkédnek?

– Szőr nő rajta. – Mark ismét lehajtotta a fejét, és most úgy nézett ki, mintha a péterkéjével beszélgetne.

– Csak ennyi? Akkor nincs semmi baj, fiam. – Agnesnek nagy kő esett le a szívéről. Egy egyszerű válasszal meg tudja a gyereket nyugtatni. – A te korodban minden fiúval ez történik. Ez a férfivá válás kezdete. Minden kamasz fiúnak szőr nő a pétérkéjén. – Agnes mosolygott beszéd közben, és Mark ránézett. Az ő arcán is megkönnyebbülés tükröződött. Agnes elégedett volt magával. Micsoda remek modern asszony vagyok! – gondolta. A fia egy nagyon kényes kérdést tett fel, ő pedig gond nélkül válaszolt rá. Ám ekkor robbant a rettegett kérdés: – Miért?

Agnes elgondolkodott. Egy modern asszony most azt válaszolná: ezt pubertásnak hívják. A péniszed hamarosan megmerevedik, és éjjel olyasmiket álmodz, amitől a péniszedből sűrű, fehér folyadék lövell ki. Ezt ondónak nevezik, és megtermékenyíti a női petevezetékben a petesejtet, és ebből lesz a kisbaba.

Agnes farkasszemet nézett legidősebb fiával. A gyerek szeméből látta, hogy kíváncsian várja a választ. A modern asszony az ablakhoz ment. – Azért, hogy melegen tartsa a pétérkédet, amikor úszni mész. – A gőzölgő teáskannához ugrott, és a válla fölött hátraszólt. – És most nyomás a dolgozdra!